

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Кафедра кримінології і кримінально-виконавчого права

СИЛЛАБУС
навчальної дисципліни
ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОНАННЯ
КРИМІНАЛЬНИХ ПОКАРАНЬ

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Спеціалізація – «Прокуратура та кримінальна юстиція»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2021

Харків – 2021

Силлабус   **навчальної**   **дисципліни**   **«ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО**

РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОНАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПОКАРАНЬ» для здобувачів вищої освіти другого рівня вищої освіти галузі знань 08 – «Право» спеціальності 081 – «Право», спеціалізації «Прокуратура та кримінальна юстиція». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 10 с.

Розробники:

Головкін Богдан Миколайович, професор кафедри кримінології і кримінально-виконавчого права, доктор юридичних наук

Романов Михайло Васильович, доцент кафедри кримінології і кримінально-виконавчого права, кандидат юридичних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри назва кафедри

(протокол № _____ від _____ 20__ р.)

Дата оновлення – _____ 20__ р.

Гарант освітньої програми _____

Завідувач кафедри Головкін Богдан Миколайович

Формуляр розроблений робочою групою у складі:

- проф. Комаров В. – проректор з навчально-методичної роботи;
  - проф. Клімова Г. – начальник навчально-методичного відділу;
  - к.ю.н. Яригіна Є. – методист навчально-методичного відділу
- та затверджено на засіданні Науково-методичної ради (протокол №2 від 23.03.2021 р.)*

Голова Науково-методичної ради

_____ Комаров В.

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	«ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОНАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПОКАРАНЬ»
Статус навчальної дисципліни	за вибором студента
Викладач	Романов Михайло Васильович, доцент, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології і кримінально-виконавчого права
Контактний телефон	057 704-92-62
E-mail	m.v.romanov@nlu.edu.ua
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	Ідентифікатор конференції Zoom: _____ Код доступу: _____

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОНАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПОКАРАНЬ» передбачає надання студентам системних знань щодо мети і завдань діяльності з виконання кримінальних покарань, як особливої діяльності спеціально уповноважених органів держави. До предмету вивчення дисципліни входять доктринальні положення, вивчення міжнародних стандартів кримінально-виконавчої діяльності, практики міжнародних інституцій щодо дотримання вимог законності і правового статусу суб'єктів відповідних правовідносин, а також вплив міжнародних нормативно-правових актів на національну практику виконання кримінальних покарань.

Вивчення змісту програми навчальної дисципліни здійснюється за модулями.

Модуль 1. Поняття та система покарань

У модулі 1 викладаються основні положення, які стосуються поняття кримінального покарання, його мети та завдань, які стоять перед покаранням. Вивчається система кримінальних покарань і логіка її побудови. Розглядаються групи правовідносин, які складаються у зв'язку з реалізацією кримінальних покарань.

Надається доктринальна та нормативно-правова характеристика видів покарань за кримінальним правом України і особливості їх реалізації.

Виявляються та аналізуються проблеми удосконалення системи покарань в Україні, основні шляхи їх вирішення на рівні правового регулювання та у практичній діяльності правоохоронних та судових органів.

Модуль 2. Призначення покарання

В модулі 2 розглядаються загальні засади призначення покарання, які стосуються кримінальних правовідносин і пов'язані з обранням найбільш оптимальних санкцій за вчинені кримінальні правопорушення. Аналізуються положення законодавства щодо врахування обтяжуючих та пом'якшуючих покарання обставин.

Особливу увагу приділено вивченню порядку та умов призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом, а також випадків, коли

такий захід може бути застосований.

Аналізується порядок обчислення строків покарання, а також проблеми, які виникають в практичній діяльності при виконання кримінальних покарань і які пов'язані з обчисленням строків покарання.

В 2 модулі окрема увага приділена проблемам удосконалення засад та правил призначення (визначення) покарання

Модуль 3. Виконання покарання

Третій модуль присвячений вивченню кримінально-виконавчих правовідносин, які складаються під час виконання кримінальних покарань. Розгляд матеріалу поділений на дві частини – покарання пов'язані з фізичною ізоляцією, а також покарання не пов'язані з фізичною ізоляцією. Вивчено особливості виконання окремих видів покарань, специфіка суб'єктного складу кримінально-виконавчої діяльності. Розмежовані види кримінально-виконавчої діяльності – виконання покарань і пробація, аналізується зміст цієї діяльності і її основні напрями. Приділено увагу особливостям правового статусу засуджених до різних видів покарань.

Підлягають вивченню міжнародні стандарти поведінки із засудженими і їх впровадження в кримінально-виконавчу діяльність національних органів.

Розглянуті проблеми виконання кримінальних покарань, аналізуються їх причини і можливості усунення. Окрема увага приділена питанням правового регулювання порядку виконання покарань та практичні проблеми реалізації норм кримінально-виконавчого права.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування системних знань і розуміння концептуальних основ діяльності з виконання кримінальних покарань з використанням міждисциплінарного підходу дисциплін кримінально-правового циклу.

Завдання – отримання знань щодо мети та завдань діяльності з виконання кримінальних покарань;

отримання знань практики виконання покарань з врахуванням рішень Європейського суду з прав людини;

надання знань щодо основних механізмів забезпечення, гарантування та захисту прав людини під час виконання кримінальних покарань;

знання проблем правового регулювання та практики виконання кримінальних покарань;

набуття навичок аналізу законодавства та самостійного застосування норм і положень кримінально-виконавчого законодавства.

Пререквізити: кримінальне право, кримінальне процесуальне право; кримінально-виконавче право.

Кореквізити: проблеми правового регулювання правового статусу засуджених; доктринальні підходи до теорії виконання кримінальних покарань.

Постреквізити: захист прав засуджених, міжнародні стандарти поведінки із засудженими.

1. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання: *

РН НД -1. Демонструвати знання та розуміння законодавства, яке регулює порядок і умов виконання кримінальних покарань

РН НД - 2. Аналізувати законодавство і виявляти проблеми правового регулювання кримінально-виконавчих правовідносин і діяльності з виконання кримінальних покарань

РН НД -3. Демонструвати знання міжнародних стандартів та настанов щодо діяльності з виконання кримінальних покарань

РН НД –4 Розуміти механізми забезпечення і захисту прав людини в діяльності з виконання кримінальних покарань

РН НД - 5 Тлумачити рішення Європейського суду з прав людини щодо дотримання і захисту прав засуджених і ув'язнених під час виконання покарань і використовувати практику ЄСПЛ у практичній діяльності

РН НД - 6 Здатність застосовувати норми законодавства, яке регламентує порядок і умови виконання кримінальних покарань

РН НД – 7 Розуміти різницю між групами правовідносин в сфері виконання кримінальних покарань і використовувати основні інститути кримінально-виконавчої діяльності

РН НД – 8 Здатність аналізувати правові ситуації та формувати правові позиції щодо діяльності з виконання кримінальних покарань

РН НД – 9 Демонструвати знання та розуміння законодавства, яке регулює порядок і умов виконання кримінальних покарань

РН НД - 10 Здатність вести науковий пошук, виходячи з аналізу проблем правозастосування

Види навчальних занять та самостійна робота для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	

1	Поняття та мета покарання у кримінальному праві України	Поняття та мета покарання у кримінальному праві України	5
2	Система покарань та відображення її у кримінальному праві України	Система покарань та відображення її у кримінальному праві України	4
3	Характеристика видів покарань за кримінальним правом України	Характеристика видів покарань за кримінальним правом України	6
4	Проблеми удосконалення системи покарань в Україні	Проблеми удосконалення системи покарань в Україні	4
5	Загальні засади призначення покарання	Загальні засади призначення покарання	4
6	Спеціальні правила призначення покарання	Спеціальні правила призначення покарання	4
7	Проблеми удосконалення засад та правил призначення (визначення) покарання	Проблеми удосконалення засад та правил призначення (визначення) покарання	5
8	Виконання покарань, пов'язаних з ізоляцією від суспільства	Виконання покарань, пов'язаних з ізоляцією від суспільства	6
9	Виконання покарань, не пов'язаних з ізоляцією від суспільства	Виконання покарань, не пов'язаних з ізоляцією від суспільства	6
10	Проблеми удосконалення виконання покарань в Україні	Проблеми удосконалення виконання покарань в Україні	6

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання**

№ п/п	Теми лекцій	Теми практичних занять	Самостійна робота (в годинах)
1	Поняття та мета покарання у кримінальному праві України	Поняття та мета покарання у кримінальному праві України	
2	Система покарань та відображення її у кримінальному праві України	Система покарань та відображення її у кримінальному праві України	
3	Характеристика видів покарань за кримінальним правом України	Характеристика видів покарань за кримінальним правом України	
4	Проблеми удосконалення системи покарань в Україні	Проблеми удосконалення системи покарань в Україні	
5	Загальні засади призначення покарання	Загальні засади призначення покарання	
6	Спеціальні правила призначення покарання	Спеціальні правила призначення покарання	
7	Проблеми удосконалення засад та правил призначення (визначення) покарання	Проблеми удосконалення засад та правил призначення (визначення) покарання	
8	Виконання покарань, пов'язаних з ізоляцією від	Виконання покарань, пов'язаних з ізоляцією від	

	суспільства	суспільства	
9	Виконання покарань, не пов'язаних з ізоляцією від суспільства	Виконання покарань, не пов'язаних з ізоляцією від суспільства	
10	Проблеми удосконалення виконання покарань в Україні	Проблеми удосконалення виконання покарань в Україні	

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

– опрацювання нової наукової та навчальної літератури, узагальнення практики тощо;

– робота над кейсами;

– виконання практичних завдань, самотестування;

– написання есе та рефератів тощо.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у... (наприклад, Методичні рекомендації для самостійної роботи, навчально-методичний посібник тощо)

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти:

- 1) Мінімальні стандартні правила поведіння з в'язнями // Правила ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_212
- 2) Європейських мінімальних стандартних правил поведіння з ув'язненими // Європейські правила [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_032/paran530#n530
- 3) Кримінально-виконавчий кодекс України [Текст] // Відом. Верхов. Ради України. - 2004. - № 3. - Ст. 21.
- 4) Кримінальний кодекс України [Текст] // Відом. Верхов. Ради України. — 2001.-№ 2,5.-Ст. 131.
- 5) Кримінальний процесуальний кодекс України [Текст] // Уряд, кур'єр. - 2012.-№ 99.
- 6) Про Державну кримінально-виконавчу службу України [Текст] : Закон України // Відом. Верхов. Ради України. - 2005. - № 30. - Ст. 409.
- 7) Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі [Текст] : Закон України // Відом. Верхов. Ради України. - 1994. - №52. - Ст. 455.
- 8) Про внесення змін до Закону України "Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини" щодо національного превентивного механізму [Текст]: Закон України // Відом. Верхов. Ради України. — 2013.-№ 41.- Ст. 552. від 11.10.2013
- 9) Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк [Текст]: Закон України // Відом. Верхов. Ради України. – 2011. - № 38. - ст.380
- 10) Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві [Текст]: Закон України // Відом. Верхов. Ради України. – 1994. - № 11. - ст.51
- 11) Правила Организации Объединенных Наций, касающиеся обращения с женщинами-заключенными и мер наказания для женщин-правонарушителей, не связанных с лишением свободы (Бангкокские правила) Приняты резолюцией

65/229 Генеральной Ассамблеи от 21 декабря 2010 года URL:
https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/bangkok_rules.shtml

Підручники, навчальні посібники, монографії, статті

- 12) Кримінально-виконавче право : підручник / Б.М. Головкін, А. Х. Степанюк, О. В. Лисодєд та ін. ; за ред. Б. М. Головкіна і А. Х. Степанюка. – 2-ге вид., перероб і допов. - Харків: Право, 2019. – 288 с.
- 13) Кримінальне право України. Загальна частина : посіб. для підгот. до заліків та іспитів / В. І. Тютюгін, О. Д. Комаров, М. А. Рубашенко ; відп. ред. В. І. Тютюгін. – 3-тє вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2019. – 224 с;
- 14) Дотримання прав людини у пенітенціарній системі України / К. А. Автухов, А. П. Гель, М. В. Романов, В. О. Човган, І. С. Яковець; за загальною редакцією М. В. Романова; ГО «ХАРКІВСЬКА ПРАВОЗАХИСНА ГРУПА». — Х: ТОВ «ВИДАВНИЦТВО ПРАВА ЛЮДИНИ», 2015. — 480 с.
- 15) Засоби виправлення і ресоціалізації засуджених до позбавлення волі: моногр. / за заг. ред. А.Х. Степанюка. – Х.: Кроссрууд, 2011. – 323 с.
- 16) Українське пенітенціарне законодавство у світлі стандартів Комітетів проти катувань ООН та Ради Європи / О. М. Ащенко, В. О. Човган; передм. М. М. Гнатівського; за заг. ред. Є. Ю. Захарова. — Харків: Права людини, 2014 р. — 332 с.
- 17) Втілення міжнародних стандартів у практику діяльності кримінально-виконавчої системи України [Текст] : монографія / А. Х. Степанюк, І. С. Яковець ; Акад. прав. наук України, Ін-т вивч. проблем злочинності. - Х. : Кроссрууд, 2007. - 184 с.
- 18) Права і законні інтереси засуджених до позбавлення волі в умовах реформування Державної кримінально-виконавчої служби України: Монографія / За заг. ред. А.Х. Степанюка. – Х.: Право, 2015. – 246 с.
- 19) Лисодєд О. В. Удосконалення кримінально-виконавчого законодавства щодо правового статусу засуджених як чинник зниження зловживань з боку адміністрації установ виконання покарань/О. В. Лисодєд // Взаємодія державних органів і громадянськості у запобіганні та протидії корупції. -Харків:НДІ вивчення проблем злочинності, 2014.-С.66-69
- 20) Лисодєд О.В. Забезпечення права засуджених на особисту безпеку / О.В. Лисодєд // Державна політика у сфері захисту потерпілих від кримінальних правопорушень в Україні: матеріали круглого столу. 25 квітня 2013 року – Х., 2013. – с. 107 – 109
- 21) Романов М.В. Право засудженого на особисту безпеку // Юридичний науковий електронний журнал. – 2014. - № 6 [Електронний ресурс]. – режим доступу: http://www.lsej.org.ua/6_2014/46.pdf
- 22) Романов М. В. Конспект лекцій з кримінально-виконавчого права / ГО «Харківська правозахисна група». — Харків: ТОВ «ВИДАВНИЦТВО ПРАВА ЛЮДИНИ », 2015. — 256 с.
- 23) Романов М. В. Забезпечення соціально-економічних прав засуджених у кримінально-виконавчих установах / М. В. Романов // Проблеми законності : акад. зб. наук. пр. / відп. ред. В. Я. Тацій. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 2010. – Вип. 107. – С. 164–165.
- 24) Автухов К. А. Механізм оптимального виконання покарання у виді позбавлення волі : наук-практ. посіб. / К. А. Автухов, І. С. Яковець ; за заг. ред. А. Х. Степанюка. – Х. : Права людини, 2013. – 248 с.
- 25) Дотримання прав людини у пенітенціарній системі України / К. А. Автухов, А. П. Гель, М. В. Романов, В. О. Човган, І. С. Яковець; за заг. ред. М. В. Романова. – Харків : Права людини, 2015. – 480 с.
- 26) Романов М.В. Мета покарання: від ідеологічних міфів до реальності / Журнал

- східноєвропейського права. Вип. 38, 2017. С. 18-25;
- 27) Романов М.В. Кризис карательной парадигмы исполнения наказаний / Журнал східноєвропейського права. Вип. 47, 2018. С. 53-59
- 28) Степанюк А.Ф. Сущность исполнения наказаний. Харьков: Фолио, 1998. 256 с.
- 29) Таволжанський О. В. Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі : моногр. / О. В. Таволжанський; за ред. В. В. Голіни і Л. П. Оніки. – Х. : Право, 2015. – 192 с.
- 30) Мішель Фуко Наглядати і карати: Народження в'язниці / Пер. с франц. П. Тарашук. Київ: Основи, 1998. 392 с.

Інтернет-ресурси:

- Офіційний веб-портал Верховної Ради України. - URL: <http://www.rada.gov.ua>
- Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України. – URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
- Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України. - URL: <http://www.minjust.gov.ua/>
- Офіційний веб-портал Президента України. - URL: <http://www.president.gov.ua/>
- Пактика ЄСПЛ: Український аспект. – URL: <https://www.echr.com.ua/>

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*: регулярно відвідувати лекції й практичні/семінарські заняття; систематично та активно працювати на них; переконливо наводити аргументацію при розв'язанні завдань; якісно виконувати письмові й практичні завдання, контрольні та самостійні роботи тощо. Практичні/Семінарські заняття, пропущені за поважних причин, можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь в наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, готувати тези наукових доповідей тощо.

Обов'язкова вимога - дотримання здобувачами вищої освіти норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» ([https://nlu.edu.ua/files/norm doc/kodeks academichnoyi etyky.pdf](https://nlu.edu.ua/files/norm_doc/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf)).

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекції). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «назва навчальної дисципліни» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання текстових завдань, вирішення практичних завдань або задач, участь у розробці кейсу, підготовка і захист есе або реферату за ініціативи студента;

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводяться після модулів (колоквіуми,

котрольні роботи тощо).

Протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – .

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є залік

Шкала підсумкового педагогічного контролю: (для заліку)

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59